

Є. ПРИБИЛЬСЬКА

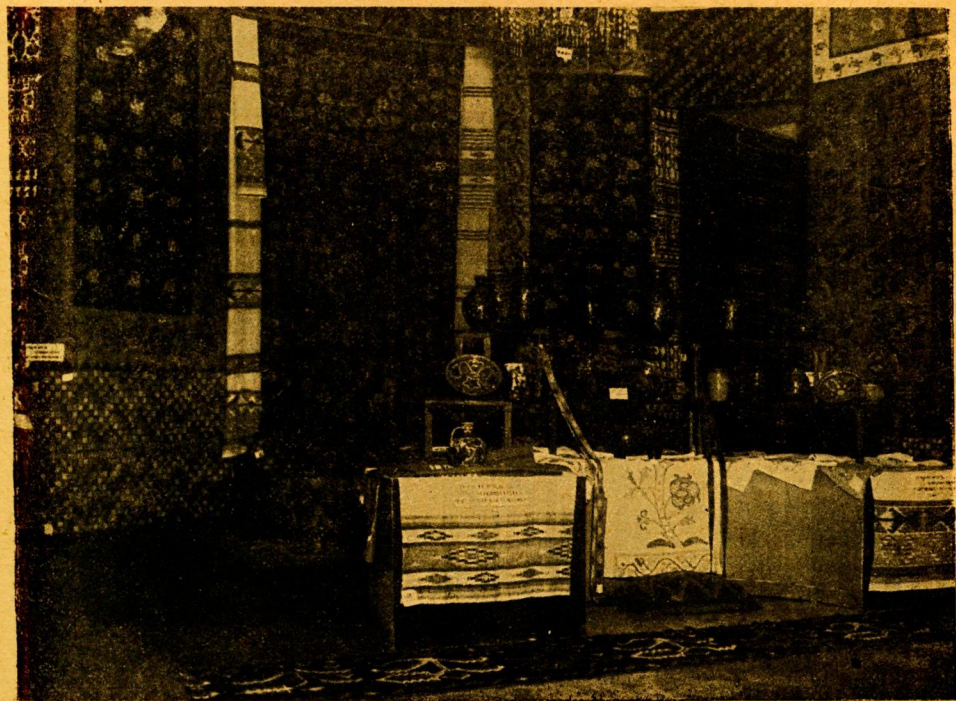
Художньо - кустарна промисловість УСРР

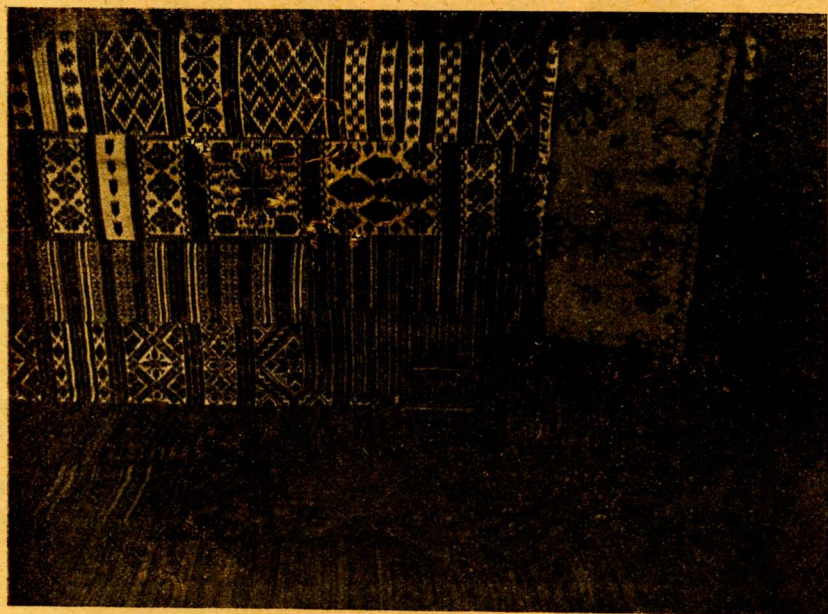
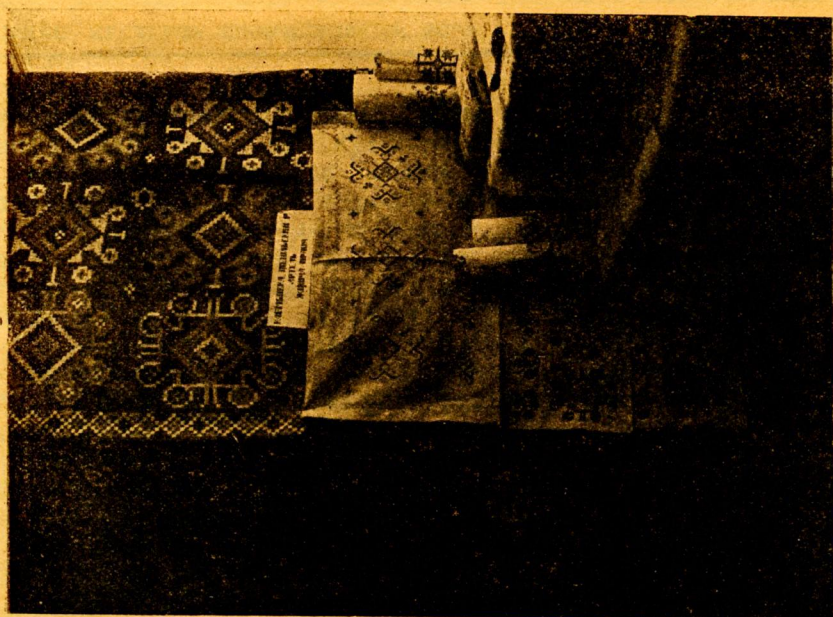
(підсумки московської виставки)

Виставка мистецтва народів СРСР в Нескучному палаці дала багато матеріалу, та рідко коли був він новий і відповідав ідеологічно виставці. Певна річ, новою роботою можна назвати і свіжий добір, культурно подану експозицію з небачених раніше, хоч і старих предметів. Ог Азербейджан показав у новому доборі мало відомі зразки (музей Баку), Хабаровський музей подав найрідкіші предмети мистецтва тунгуських і палеазійських народів. Мінський музей дав сучасне побутове селянське мистецтво Білоруси: кераміку, костюм, селянський, рисунок, ткацтво. Лиш небагато республік виступило з продукцією сучасних виробів, з кустарною промисловістю. Такі були відділи РСФСР, Узбекистана й Української СРР. Дуже стримано виступила РСФСР. В невеликій кімнаті, зосередивши роботу кустарного музею і зразки аргілів та шквіл, Узбекистан дав мішану експозицію, де старовинне шиття й нова вибійка, старовинні килими й нові шовки давали строкате вражіння, відзначаючи тільки загальне багатство відділу.

Тільки український відділ дав цілком виробничу продукцію, тільки він може більше від інших відповів ідеологічно виставці. Посеред відділу розташувалася художньо - промислова Кам'янець - Подільська школа, що дала прекрасної техніки кераміку з місцевої червоної глини, літографовані видання школи, в яких міститься рідкий матеріал селянського розпису (Кам'янецьчина, худож. Гагенмейстер, Уманьщина, худож. Кржеминський), народне вишивання, чудові на колір килими. Головну частину зала зайняли майстерня й артілі Вукопромкредитсоюзу, що подали велику кількість нових виробів. В тій самій залі були виставлені сучасні українські селянські рисунки, колекції Держ. Академії Худож. Наук, зарисовки писанок, хліби, пряники. Поруч цих матеріалів розклалися і продукція сучасних селянських малюнків — почин Решетилівської майстерні Вукопромкредитсоюзу (килими, вишиття).

Відповівши більш від інших відділів меті виставки, виявленням сучасної продукції, український відділ тим відзначив моменти організаційної й художньої роботи, яка поставила діло на міцні підвалини. Тут відзначити треба поліпшене міцне фарбування Кролевецької тканини, Дегтярських і Решетилівських килимів, тканих речей і інших виробів, вироблення стандарту в типових художніх предметах (ска-тірки, сорочки й ин.), що дуже потрібне для великого художнього підприємства. Тут видко індивідуальну роботу в художньому

оформленню предмету. Особливо цікава робота решетилівської майстерні, де вишивані сукні становлять рід осібної промисловости.

Решетилівка останніми роками є ніби колосальна лабораторія Вукопромкредитсоюзу, яка виробляє зразки і всілякі типи художньо-кустарних виробів. Останніми роками тут розвинулося й зміцніло килимарство й художнє ткацтво, які перше культивовано тільки в Дегтярах. Решетилівська ткацька артіль „Червона Квітка“ робить килими, ткані, порт'єри, скатірки, блузки, сукні.

Як Абрамцев в 90 роках, тепер Решетилівка й Дегтярі — художньо-продукційні бази, що притягають до своєї лабораторної роботи увагу інструкторів і художників, демонструючи показовість її для багатьох районів СРСР.

Вукомпромкредитсоюз, що відповідає за роботу представлених майстерень, підняв інтенсивність продукційности й художньої роботи через поліпшення матеріалів, устаткування й постачання.

Діло ширшає, багатшає на нові сили кооперованих кустарів, яких нині є майже 5.000

Діяльність Союзу кустаря і всіляких артелів та товариств охоплює нині великі райони Київщини, Полтавщини, Поділля і навіть Молдавії, що дасть ще більше перспективи в дальшій роботі.

Виставка українського відділу виявила не тільки відродження продукції, вона показує художнє підвищення якості виробів. Тут відчувається велика робота, і ця робота, зростаючи ступнево, дала результат, що привів до зміцнення й розвитку діла. Художній успіх веде до матеріального, матеріальний до охочого кооперування кустарів (приклад Кролевецьке товариство, що виросло за рік з об'єднання 80 чоловіка до 800 чоловіка після того, як поставлено фарбарню і поліпшено виробу). От чим дорогі художні бази. Художнє обслуговування йде не тільки в самих артілях. Вагу має все: і постачання й заготівля підхідних матеріалів і охорона найціннішого в продукції — художнього оформлення речі від випадковостей, зв'язаних з уживанням фальшивого офарбування і поганих рисунків. Значіння художньої роботи має дуже велику вагу, бо коли мине текстильна криза найоригінальніші художньо-кустарні вироби повинні вже добре зарекомендувати себе. Художньо-кустарне діло на Україні зберегло своє художнє обличчя при всіх переродженнях установ, що стояли на його чолі, було б шкода тепер, коли воно йде річищем кооперації, втратити це обличчя.

Український відділ — один із найбагатших на виставці, він показав прекрасні килими, тонке вишиття, свіже ткацтво і крім того виявив своїми роботами активність майстерень. Кам'янець-Подільська школа, одна на всі школи кустарної промисловости в СРСР дістала найвищу нагороду — почесний диплом. Почесний диплом дістав і Вукомпромкредитсоюз за художні вироби.

Крім суцільности вражіння українська виставка дала відрадісне явище: вона демонструвала зріст художньо-кустарної промисловости, про що так виразно говорять вироби нових артілів і товариств.

Хроніка

* Конкурс на кращу наукову працю. Щоб піднести творчу ініціативу в галузі науково-дослідчої праці, Наркомос оголосив конкурс і преміювання найвидатніших суто-наукових творів на 1928 рік. Для цього при Упрнауці працює постійна Комісія преміювання наукових праць.

Умови конкурсу: науково-дослідчі праці можуть подавати автори, що живуть на території УСРР і поза кордоном. Автори з-поза території УСРР можуть подавати праці тільки на теми, що до України.

Матеріал треба подавати друкований українською або російською мовою або мовами напменшостей УСРР.

На конкурс надсилаються праці, що вийшли з друку протягом 1927 року в 3-х примірниках.

Премії присуджуються за оригінальність, новину матеріалів, ударність та практичну корисність.

Розмір премії встановлюється за трьохбальною системою. На цей рік призначається всього:

1 премія в 1.000 крб. ім. акад. Д. І. Багалія. Багалієвську премію ухвалюється за праці присвячені — економічній, культурній та політичній історії Слобожанщини.

1 премія в 1.000 крб. ім. проф. Іллі Мечнікова. Мечніківську премію ухвалюється за праці присвячені: а) експериментальній і прикладній зоології та ембріології, б) загальній фізіології, в) загальній патології, г) вивченню імунітету, д) вивченню фагоцитозу, е) експериментальній медицині в царині вивчення етіології та патогенези пошестей.

1 премія — в 1.000 крб. за видатну наукову працю з ділянки приложення точних наук до питання індустріалізації промисловости та сільського господарства.

Надіслана до конкурсу праця повинна бути: а) видатною, самостійною, оригінальною розвідкою монографічного характеру, б) виконаною в науково-дослідчих установах України (незалежно від місця її опублікування). Всього премій: 3 по 1.000 крб., 7 — по 500 крб., 8 по 300 крб.

* Затвердження представників НКО до Ради ВУАН. Колегія Наркомосу затвердила представниками до Ради

ВУАН таких товаришів: Скрипника, М. О., Озерського, Левицького, Войцехівського, Попова М. М., Камишана, Юринця та Мазуренка Ю. П.

* Київські наукові заклади на Кельнській виставці. Всенародня бібліотека України надіслала на виставку зразки старих українських друків, перші видання українських класиків і зразки сучасних видань. Науковий інститут книгознавства готує до виставки підсумки всеукраїнського бібліотечного перепису й виготовив мапу всіх бібліотек, що їх охоплює своєю роботою інститут.

* Кабінет вивчення книги й читача. Кабінет вивчення книги й читача готує до друку перший том своїх робіт на кільканадцять аркушів. У збірникові кабінет має подати підсумки Всеукраїнського бібліотечного перепису й подати наслідки своєї роботи з бібліотечними кореспондентами.

* Бюро книгообміну з закордоном. При українській книжковій палаті організовано спеціальне бюро книгообміну з закордонними науковими й адміністративними установами. Бюро налагоджує зв'язок з науковими закладами всіх країн. Особливу увагу звертається на зв'язок з тими країнами, де живуть українці, зокрема з Західною Україною й Америкою. Всі установи України, що бажають мінятися своїми виданнями з закордоном, мусять звертатися до цього бюро.

* Всеукраїнський з'їзд сходознавців. У вересні цього року в Харкові відбудеться 2-ий всеукраїнський з'їзд сходознавців. На цей з'їзд запрошено видатних сходознавців Радянського Союзу й Західної Європи.

* Українське наукове модельно-музейне товариство розпочало роботу Організоване в березні м-ці ц. р. т-во має вивчати революційний побут, культуру, поширювати музеєзнавство, вжити заходів до створення наукової модельно-музейної студії-майстерні для виробу експонатів: моделі, реставрації, учебно-наукових приладів, підготовляти кваліфікованих технічних робітників музейної справи та обслуговувати своєю продукцією музеї, науково-педагогічні кабінети, виставки, школи.

Для досягнення вищезгаданих завдань, т-во має скликати наукові прилюдні зібрання своїх членів, влаштовувати прилюдні конференції, диспути, організовувати майстерні для потреб музею на Україні. Організовувати науково-педагогічні кабінети, курси музеєзнавства і т. инш.

Т-во має право видавати бюлетені і книжки по музеєзнавству. 18-IV відбулися установчі збори т-ва, на яких обрано керуючі органи: правління (т.т. Кельмансон, Крупенко й інші) та ревізійну комісію (т. Яворський — голова). Т-во приступило до організації майстерні-студії для виготовлення зразків модельно-музейних експонатів та наочних приладь.

* В Академії Наук — Відрядження акад. Д. К. Заболотного. Новий президент УАН академик Д. К. Заболотний виїздив до Копенгагена, щоб взяти участь у міжнародному фєрологічному конгресі.

— Науковий зв'язок з закордоном. Етнографічна комісія УАН зав'язала жваві стосунки з сербською академією наук через обмін наукових видань. Зокрема комісія листується з сербським професором, етнографом Ніко Жупаничем.

Налагоджено також постійний науковий зв'язок з Гельсінгфорським національним музеєм (Фінляндія).

— Пам'яті І. І. Мечнікова. Бюро Всеукраїнського громадського комітету для увічнення пам'яті Іллі Мечнікова запросило УАН взяти участь в урочистому засіданні з нагоди 83-річчя з дня народження вченого.

— Ювілей проф. Вальдгауєра. Організаційний комітет запросив УАН взяти участь у святкуванні 20-річного ювілею наукової діяльності О. Ф. Вальдгауєра — завідувача стародавнього відділу Ермітажу й дійсного члена Держ. Інституту Історії Мистецтв.

— Кореспонденти Етнографічної Комісії. Після переведення широкої організаційної праці, етнографічна комісія УАН придбала понад 12 тисяч постійних кореспондентів, з яких одібрано 1.500 кращих для постійного зв'язку з ними.

З метою інструктажу кореспондентів, комісія цими днями видала такі листівки: „Програму до збирання оповідань, переказів і прислів'їв“, „Про один український весільний звичай“ та „Народний календар“.

— Етнографічні видання. Вийшла друком книжка 6 „Етнографічного збірника“ на 14 друкованих аркушів.

Друкується й незабаром вийде „Корпус Українського Вертепу“, що міститиме тексти та розвідки про вертепи — Галаганівський, з архіву „Київської Старины“, Славутинський Хорольський та Білоруський.

— Дослідження народнього календаря. Науковий співробітник Етнографіч. Комісії В. П. Петров виїздить до Ленінграда й Москви для вивчення народнього календаря по фольклорних архівах.

— Вивчення пережитків чумацтва. Співробітниця Етнограф. Комісії С. Терещенкова розпочала збирати матеріали про пережитки чумацтва в низці чумацьких сел на Звенигородщині.

— Ювілейний збірник на пошану академіка М. С. Грушевського. Українська Академія Наук видала історичну частину ювілейного збірника на пошану акад. М. С. Грушевського з нагоди шістьдесятих роковин життя й сорокових роковин його діяльності, що їх святковано в осени 1926 року. Статті й розвідки, що вибрав комітет, не вмістилися в одному томі й довелося розподілити весь матеріал на 2 частини. У першій — історичній частині вміщено 51 статтю з галузів: палеонтології, археології, мистецтва, історії України й всесвітньої історії. У другу частину, що також вийде 1928 року, ввійде 65 розвідок з етнографії, філології й історії літератури, а також бібліографія наукових творів ювілянта.

* Бібліографічний журнал єврейською мовою. Науковий інститут книгознавства разом з катедрою єврейської культури має видавати бібліографічний журнал єврейською мовою. Цей журнал має на меті подати історію єврейської книги й преси і скласти докладну бібліографію єврейської книги.

* Всеукраїнський пантеон у Києві. Незабаром до Києва буде переведений з Харкова Всеукраїнський пантеон наукових, літературних і громадсько-політичних діячів. Переведення пантеону відбудеться з ініціативи й за найближчою участю патолого-анатомічної комісії при УАН. Для пантеону пристосовується 4-й поверх нового будинку академії наук. Приміщення пантеону тепер відповідним способом декорується.

У пантеоні вже є до 20 екземплярів мозків. Серед них мозок письменника Короленка й видатних вчених і діячів України. У Києві в розпорядженні патолого-анатомічної комісії вже є мозок Василя Блакитного, київського хірурга Добромислова й біолога Омельченко. У пантеоні вивчатимуть архітектуру мозку. Щоб зустріти й прийняти пантеон, буде виділена спеціальна комісія з представників урядових, наукових, літературних і громадських організацій та представників преси.

* Про роботу Першотравенського краєзнавчого музею. На Першотравенщині в грудні місяці 1927 року відкрито окружний краєзнавчий музей. В музеї є такі відділи: 1) Природничий, 2) Історико-археологічний, 3) Підвідділ Революції, 4) Етнографічний, 5) Сільсько-господарчий, 6) Ремісничо-кустарний та фабрично-заводської промисловості, 7) Торговлі, 8) Сучасного стану округи, 9) Художній, 10) Медичний, 11) Копії предметів з галузи еволюції людини та з історії культури й релігії 12) Науковий архів та бібліотека.

Не вважаючи на те, що в умовах Першотравенської округи справа з організацією

музею важка, все ж цей музей зробив відповідну практичну роботу і налагодив зв'язок з іншими музейними та культурно-господарчими установами та організаціями.

В музеї є біля 1.500 експонатів. Музей групує коло себе осіб, що цікавляться місцевим краєм, для організації краєзнавчого товариства; знайомиться з виробництвом, побутом та економічним станом гончарів та кустарів що роблять іграшки.

Для відвідувачів музей відкрили 24 січня ц. р. і за весь час до 20 березня музей відвідало 1834 особи.

Всього було 32 екскурсії з 742 екскурсантами.

Особливо цікавляться музеєм селяни, що часто - густо приїждять з далеких сел округи.

* Музей імени Коцюбинського в Вінниці. За останній час музей придбав цікаві нові експонати. Надійшов галицький журнал „Дзвінок“ 1906 року, де були передруковані перші твори Коцюбинського. Надійшли також переклади творів Коцюбинського єврейською мовою. Незабаром до Вінниці має приїхати відомий художник проф. Бурачек, що має змалювати „Цвіт яблуні“ в садку, а також будинок Коцюбинського. З цих картин мають зробити репродукції на листівках. Провадить музей також переговори з монетним двором у Ленінграді, щоб накарбувати медалі з профілем письменника. Музей складає умову з художніми образотворчими керамічними техніками на виготовлення бюстів і статуеток Коцюбинського.

* Бердичівський Держмузей в червні міс. організовує виставку кустарного виробництва. На цій виставці покажуть плетіння мережива, виробництво гнутих меблів, килимарство то - що.

* Висвітлення культурного життя Аргентини. В Буенос-Айресі журнал „Nosotros“ присвячує спеціальне число проблемі розвитку інтелектуального і літературного життя Аргентини.

Культурне життя країни всебічно висвітлено на сторінках журналу: Александр Корн — пише про філософію. Юліо Нос — про поезію, Роберто Джіцетті — про роман, Альваро Меліан Лефінура — про критику, Енріко Кальцада — про гумор, Альфредо Біанші — про театр, Жуан Фернандес — про історичні науки, Гастон Талаямон — про музику і т. д.

* Турецька енциклопедія. В Туреччині в 1928 році випущені нові підручники та наукові праці для середніх і вищих

шкіл, серед яких є й „Турецька енциклопедія“ професора Хусейн Кязима на шість томів.

* Робота заочного педвузу. Заочний Педвуз заснований 13/XII — 1927 р., в даний момент охоплює вже 10 $\frac{1}{2}$ тисяч студентів; контингент студентів заочного Педвузу складається майже виключно з учителів, переважно з учителів 4-річки; вже є випущений 1 комплекс лекцій; ведеться робота кореспондентська й рецензентська; вже підібрано кадр професорів для 1 року з кращих професорів Харкова і з інших міст України; спілка Робос бере активну участь в роботі заочного Педвузу НКО; засновано восени 1927 р. заочний Педвуз при Дніпровському Інституті Народньої Освіти і він охоплює біля 1 $\frac{1}{2}$ тисяч студентів.

Крім учителів трудшкіл до заочного педвузу НКО звертаються і поодинокі робітники-вчителі лікнепу.

Нарком Освіти тов. Скрипник визнав за конче потрібне виявити можливість обслуговування їх, а також і нацменів заочним навчанням, бо Педвуз в даний момент провадить всю свою роботу лише укрмовою.

* Про вступ на Робфаки ВУЗів в УСРР. В зв'язку з масовими проханнями громадян про дачу командировок на Робфак, НКО подає до відому широких кол робітництва та селян, що НКО місця на робфаки розподіляв поміж такими організаціями: ВУРПС, ЦКНС, ЛКСМУ, Головоцстрах, УВО, Соцвих (для вихованців дитбудинків), Наркомсоцзабеза, куди належить безпосередньо звертатися.

НКО окремим особам, командировок за відсутністю останніх, не дає.

* Еміль Сенар, славетний орієнталіст, помер 21 лютого на 81 році життя. Це була одна з найшляхетніших фігур у сучасному науковому світі. Він працював на полі лінгвістики, філософії, археології, соціології. За заслуги наукові на 35 році життя був обраний на члена „Academie des Inscriptions et Belles-Lettres“, а пізніше академії: італійської, бельгійської, голандської, російської, німецької та дістав степені доктора honoris causa Оксфордського Університету. Бувши головою „Комітету французької Азії“ („Comité de l'Asie française“), „Азіатського Товариства“ („Société asiatique“), Перської та Афганістанської комісії, ради музею Гіме (Guimet), він скрізь брав активну участь.

Еміль Сенар опублікував велику кількість праць, з яких особливо визначаються „Каста в Індії“, „Легенда про Будду“. Він же дав критичне видання „Магавасту“ („Mahavastu“).

ХРОНИКА ЛІТЕРАТУРНОГО ЖИТТЯ

* Привітальний лист від НКО БСРР. Наркомос одержав привітального листа від НКО БСРР з приводу подорожі до БСРР групи українських письменників (яка прибула до Мінська 14 травня ц. р.).

Передаємо зміст цього листа: „Вважаємо, що приїзд українських письменників до БСРР, у відповідь на візиту білоруських письменників на Україну це буде ґрунт для тісного братерського співробітництва двох пролетар-

ських культур — білоруської та української. НКО БСРР щиро вітає цей приїзд й чекатиме товаришів до вищезазначеного терміну.

* Оподаткування письменників. Кожний трудящий СРСР платить прибутковий податок. Платить його й письменник, але цього річчя практика виявила випадки неправильного оподаткування деяких письменників. З приводу цього, при харківському окрфінвідділі, за участю представників місцкому письменників, розглянено низку скарг. Виявилося, що фінінспектура оподатковувала не чистий прибуток письменника від реалізації його творів, а валовий, не числячи витрат письменника на канцприладдя, друкарські витрати, витрати на подорож за літматеріалом, то-що. Ухвалено надалі триматися такого порядку оподаткування; письменники мають заповнювати в своєму МК взяті в окрфінвідділу декларації про свої прибутки за певний період часу. Ці декларації засвідчуватиме місцком. Всі письменники, що їх цього року оподатковано неправильно, повинні негайно повідомити місцком.

* Допомога письменникам. Матеріально-правова комісія Харківського Місцевому Письменників розробляє проект організації літературного фонду та видавництва з метою матеріальної допомоги письменникам. Літературний фонд гадають організувати на зразок такого-ж фонду в РСФРР.

* Франкові дні. Столиця УСРР широко вшанувала пам'ять і відзначила 12-річчя з дня смерті каменяра соціалізму. Низкою врочистих зібрань трудящі Харкова відзначили ці роковини Івана Франка, вшанувавши його, як одного з перших укр. письменників, що в своїх творах відбив тогочасні класові суперечності на селі й місті, зокрема в нафтовому Бориславі.

* Впорядкування могили Тараса Шевченка. Як вже Наркомос повідомляв, територію могили Шевченка оголосив РНК УСРР державним заповідником.

Багато вже зроблено для впорядкування цього заповідника, але ще більш треба зробити, щоб його цілком впорядкувати.

Отже НКО звертається до всіх культурно-освітніх установ Наркомосу, особливо тих, що посять ім'я Т. Шевченка, а також і інших установ, і організацій його імені з закликом взяти участь в справі впорядкування могили Т. Г. Шевченка.

В чому ж полягатиме участь культурно-освітніх установ в цій справі.

Треба, щоб підчас Шевченківських свят вони відзначили заходи Уряду та громадських організацій до впорядкування могили Шевченка треба взяти на себе ініціативу організації екскурсій на могилу Шевченка з учнів, робітників, селян, службовців, в збиранні серед населення речей, листів, книжок та инш, що стосуються до Шевченка та надсилати їх або до Держзаповідника, або до Шевченківського Інституту в Харкові, в збиранні творів учнів, селян, робітників про

життя та творчість Шевченка (спогади, враження, вірші і т. д.), надсилаючи їх до Шевченківського Інституту в Харкові; влаштувати Шевченківські кутки в установах його імені, сприяти поширенню творів Шевченка та літератури про нього, дати в своїй черговій освітній роботі певне місце вивченню життя, творчості і значіння письменника для сучасності і т. д.

Ось ті в загальних рисах пропозиції, що їх НКО подає. Але не обмежуючися лише тими заходами вищеперелічені установи можуть проявити ініціативу, що до форм та методів поширення серед людності УСРР правдивих відомостей про життя, творчість і значіння Шевченка.

* Дискусія про пам'ятник Шевченкові. Пленум Шевченківського Комітету в засіданні 2-го травня ц. р., з метою виявлення думок українського радянського суспільства про проект пам'ятника на могилі Шевченка та для підготовки 2-го й остаточного конкурсу на проект цього пам'ятника, визнав за потрібне оголосити в пресі дискусію на цю тему. Бажано освітлити такі питання: а) ідею, яку треба виобразити в проекті цього пам'ятника, б) технічні умови переведення цього конкурсу 2-го і останнього, міжнародного, в) бажаний матеріал і вигляд пам'ятника, як також і загальне художнє оформлення могили Т. Шевченка, у зв'язку з пам'ятником.

* Шевченко по японськи. Київські есперантисти налагодили зв'язок з окремими японськими педагогами, журналістами, літераторами й фабричними робітниками.

Японці пишуть, що вони дуже цікавляться українською культурою, мовою, літературою й мистецтвом. Велике зацікавлення до української літератури виявляють японські літератори, які звернулися з проханням надсилати їм зразки творів українських письменників, зокрема поетів. Японці знають про Т. Шевченка й знайомі з окремими його творами. Японський письменник Мацуба повідомляє, що він прочитав деякі твори Шевченка в перекладі на есперантську мову й вони на нього зробили велике враження. Мацуба збирається переложити дещо з Шевченка на японську мову. Прозьбу задоволено й до Японії вислано низку творів українських письменників.

* „Кобзар“ Т. Г. Шевченка єврейською мовою. Держвидав України склав договір на переклад єврейською мовою „Кобзаря“ Т. Г. Шевченка. Перекладатимуть єврейські поети: Квітко, Маркіш, Різник, Фінінберг за загальною редакцією Д. Фельдмана. „Кобзар“ вийде накладом Держвидаву України під маркою „Інституту Т. Г. Шевченка“.

* Коцюбинський єврейською мовою. Незабаром у видавництві „Культур-Ліга“ виходить із друку збірка оповідань Коцюбинського в перекладі Є. Фінінберга. У збірці вміщено: „Сміх“, „Він іде“, „Як ми їздили до криниці“, „Інтермеццо“, „Яблуневий цвіт“ і „Тіні забутих предків“.

До збірки додано вступну статтю Є. Фінін-берга про життя й творчість М. Коцюбинського.

* Коцюбинський шведською мовою. У Швеції видано збірник оповідань Михайла Коцюбинського шведською мовою. Примірник цього збірника в квітні ц. р. з-за кордону одержав Будинок-музей ім. Мих. Коцюбинського у Вінниці.

* Увічнення пам'яті М. Коцюбинського. Бюро Центральної Комісії для увічнення пам'яті М. Коцюбинського при Наркомосі заслухало доповідь проф. Таранушенка про його поїздку до Вінниці в справах збудування пам'ятника письменникові М. Коцюбинському.

Бюро вирішило поставити пам'ятник у Вінниці в місті народження письменника. Вінницькій Комісії доручено як найшвидше опрацювати деякі моменти збудування пам'ятника.

Бюро вважає, що місцем для будівлі пам'ятника Вінницький ОВК має намітити площу, на якій мають розбити сквер і посередині цього скверу поставити пам'ятник у вигляді монумента.

Вважаючи на те, що є ще й другий варіант побудови пам'ятника Коцюбинському у вигляді будинка-пам'ятника, бюро Центральної Комісії не заперечує й проти цього варіанту, але за таких умов:

Будинок має являти собою центральну книгозбірню імені Коцюбинського у Вінниці.

Спорудження цього будинку, за винятком архітектурно-скульптурного оформлення бере на себе Вінницький ОВК.

Вінницька комісія та ОВК мають вирішити, який саме варіант буде покладений в основу збудування пам'ятника М. Коцюбинському.

Бюро Центральної Комісії звертається до Вінницької Комісії з проханням негайно розпочати впорядкування території для пам'ятника та посадку скверу.

Центральне бюро випускає спеціальні ювілейні марки М. Коцюбинського. На проект марок призначено закритий конкурс. До участі в цьому конкурсі запрошені такі художники: Маренков (Харків), Кирнарський, Хижинський (Ленінград); Усачов, Середа, Кричевський В. Г. (Київ), Падалка (Харків).

Призначено три премії в розмірі 300, 200 і 100 крб. На марці мусить бути портрет у відповідному графічному оформленні з текстом: „На пам'ятник М. М. Коцюбинському“, а також вартість марки.

До складу журі для проведення конкурсу призначені: проф. Таранушенко, проф. Плевако, Бурачек, Порай-Кошиць, Комашко, Кулик.

* Організація на місцях окружних комісій для увічнення пам'яті Коцюбинського. Наркомос надіслав обіжника до всіх ОкрІНО про те, щоб вони на місцях організували окружні комісії

для увічнення пам'яті письменника Коцюбинського, з метою сприяти збору пожертв на збудування йому пам'ятника та взагалі вжити заходів до вшанування пам'яті.

До участі в комісії треба притягти державні установи, партійні, професійні, та громадські організації, особливо профспілки Робос, наукові товариства та персонально видатних діячів науки, літератури й мистецтва.

Комісіям слід зараз призначити зборщиків для збору добровільних пожертв і поруч з тим розгорнути роботу в справі інформації широких мас населення, через школи, клуби, сельбуди й інші культурно-освітні установи, про творчість й значіння М. Коцюбинського для української культури.

* Ювілей першого українського жіночого альманаху. В Києві в приміщенні Всенародньої Бібліотеки України при Академії Наук, відбулася 1-го квітня ц. р. вечірка, присвячена сороклітнім роковинам першого українського жіночого альманаху „Вінок“, перше число якого вийшло у Львові 1887 року. Ювілейна вечірка відбулася за певною вдало складеною і дуже жваво та урочисто переведеною програмою.

Коротке вступне слово сказав проф. О. Дорошкевич.

Докладну доповідь зробила член-кореспондент Української Академії Наук — Олена Пчілка, що разом з Наталею Кобринською були фундаторками альманаху „Вінок“.

Олена Пчілка в гарній доповіді напочатку зробила невеликий екскурс в історію — стисло подала історичний огляд становництва українського жіноцтва, потім доповідачка докладно спинилася на зародженні ідеї організації жіночого альманаху „Вінок“ і виданню його.

Ця частина доповіді особливо цікава була; це були живі спогади фундатора і активного діяча альманаху.

Далі в своїй доповіді Олена Пчілка відзначила вплив цього першого українського жіночого альманаху і познайомила слухачів з його змістом.

По цій доповіді нагадала про дальший розвиток літературної та громадської діяльності тих авторок, що брали участь в альманахові „Вінок“. Закінчила Олена Пчілка свою широку, цікаву, іскристо-живу доповідь оглядом літературної діяльності жіноцтва наших днів.

Після цього відбулася музично-вокальна частина виключно з творів наших письменниць Ол. Пчілки, Дніпрової Чайки, Лесі Українки, Л. Старицької-Черняхівської, Л. Яновської і инш.

Гурток киянок підніс Олені Пчілці адресу та гантовану скатертину.

* Хрестоматія західних літератур. За редакцією проф. Білецького та Плевака готується до друку „Хрестоматія західних літератур“ у п'яти томах. Том перший — зразки античних літератур — грецької та римської, том другий — середньовічна література, том третій —

література 17 та 18 століття, том четвертий — література 19 століття, том п'ятий — література кінця 19 століття і 20-го.

Цього року вийдуть з друку т. т. I і III хрестоматії.

Видає Державне Видавництво України.

* Повна збірка творів Павла Тичини. Державне Видавництво України склало договір з Павлом Тичиною на видання повного зібрання його творів. Готується і цього року вийде з друку I-ий том творів.

* **Обов'язковість візи на перекладених п'єсах.** — Зареєстровано низку випадків, що перекладачі п'єс не тільки перекладають текст, але переробляють його і іноді змінюють ідеологію твору. Щоб позбутися цього, Головополітосвіта повідомила всі окрполітосвіти, що п'єси, дозволені до вистави вищим репертуарним комітетом якоюсь одною мовою (наприклад, українською) повинні мати відповідну візу при перекладі їх на іншу мову (наприклад, на російську). Усі п'єси, що їх дозволено одною мовою, які не лічаться в списках п'єс, дозволених іншими мовами, треба надсилати до вищого репертуарного комітету Головополітосвіти УСРР для перевірки їх з оригіналом та одержання відповідної візи.

* Закінчено конкурс на дитячу книжку. 7-го травня 1928 року відбулося останнє засідання Журі оголошеного ДВУ конкурсу на дитячу книжку. Разом розглянуто 74 рукописа, з них премійовано — 3.

Перша премія (500 карб.) „Омелько“ (дитяча повість) автор С. Баско — Харків.

Друга премія (250 карб.) „Злодій“ (оповідання) автор М. Іваницька — Київ.

Третя премія (100 карб.) „Зінькова зірка“ (оповідання) з умовою що автор виправить рукопис за рецензією. (Прохання до автора подати свою адресу).

45 рукописів, як непридатні до друку, повертаються авторам; 20 рукописів — залишається в редакції Дитячого Сектору ДВУ для ґрунтовної переробки. 6 рукописів передано для використання до редакції журналу „Червоні квіти“.

Премійовані рукописи, вийдуть незабаром з друку накладом Державного Видавництва України.

Непреміювані, але придатні до друку рукописи після відповідного редакційного оброблення будуть надруковані окремим збірником.

Провінційальних авторів сповіститься поштою про стан їхніх рукописів. Харківським авторам пропонується звертатися за довідками до Секретаріату Редакційного Відділу ДВУ (вул. К. Лібкнехта № 31).

* Конкурс на дитячу п'єсу Державне Видавництво України оголошує конкурс на дитячу п'єсу для шкільного театру.

Конкурс відкритий — участь в ньому можуть брати всі письменники (також і початкуючі).

Твори приймається як оригінальні, так і інсценізовані за літературними творами (класичними або сучасними). Бажано, щоб у п'єсі було не більш 3—4 дій та щоб виконання всієї п'єси тяглося не більш години (не числячи антрактів). Бажано, щоб головну частину дієвих осіб складали діти. П'єси подавати обов'язково українською мовою, написані на машині з одного боку аркуша. Рукопис надсилати на адресу ДВУ (Харків, вул. Лібкнехта, 31) До рукописа додавати закритий конверт з прізвищем та адресою автора. На конверті визначати девізу та великими літерами „На конкурс“.

Остаточний термін подачі матеріалів першого серпня 1928 року.

Премії встановлено такі: 1-ша премія 500 карб. (одна), II-га 250 карб. (дві) III-тя премія 150 карб. (три). Премії надається за постановою окремого журі. Оцінка п'єс для премії буде порівняльна, щоб-то премії дається за найкращі речі, подані до даного конкурсу. Премії виплачується протягом місяця після постанови журі. Гонорар за видання в ДВУ премійованої п'єси виплачується за звичайним тарифом. Всі премійовані п'єси вважається за придбані ДВУ. Непремійовані п'єси, але придатні до друку, ДВУ використовує на звичайних умовах.

Непреміювані і непридатні до друку п'єси авторам не будуть повернені.

* Шолом Аш в СРСР Видатний сучасний єврейський письменник Шолом Аш має приїхати до СРСР.

* М. Горький. 29 травня Максим Горький повернувся із Соренто до Москви. Широки громадські кола, науки й літературні спілки улаштували йому теплу зустріч.

* Подорож Сінклера Люїса. Сінклер Люїс гадає цього літа зробити подорож навколо світу. До плану подорожування включено і одвідання СРСР.

* Збірник пам'яті Ф. К. Сологуба. Спілка письменників РСФРР виготовила до друку збірник статтів і спгадів про Ф. К. Сологуба.

З ХРОНИКИ ЗАКОРДОННОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Америка. Вийшла книжка Вгусе „Модерна демократія“. В ній автор осуджує всі „демократичні чини“, що проявляються в буржуазних республіках. Ті плани та соціальні перебудови, що переводяться в радянському Союзі, а також соціальні змагання в Китаю,

Індії, Мароко є гарний приклад і іспит для демократії. До перебудови соціального укладу на Сході, автор ставиться з прихильністю. Книжка ця нині перекладається на європейські мови.

Singlair написав новий роман „Boston“. Це роман з життя американської буржуазії, де автор яскраво змальовує паразитарне життя капіталістичної молоді.

Німеччина. Вийшов цікавий роман із життя сучасної доби „Torstenson“ Н. Meisela, де письменник змальовує не лише індивідуальне життя, але й життя суспільства і держави. Роман визначається своєю запутаністю, неясністю провідної думки, де хаотично переплетені політичні комбінації, підпільні революційні організації, закордонні плітки та інтриги з провідними кличами жовтої революції та з платонічними почуттями старих панів до молодих докторів.

Характерний з військового життя скерований в бік мілітаристичних тенденцій новий роман: „Бій за сержанта Грішу“, Arnolda Zweige „der Kampf um den Serzanten Grischa“. Це історія вахмістра Гріші, котрий з табору полонених утік до мародерів. Ідея автора, яку він підкреслює протягом усього роману — це думка, що фактична сила в армії завжди належить не канцелярським верхам, а дієвим частинам армії.

Заслугує на увагу останній роман Леонарда Франка „das Ochsenfurter Maennerquartett“. — Ніхто з німецьких письменників не доведе так живо, правдиво й яскраво змалювати міщанські типи з малого містечка, як Л. Франк. Властиво є це примітивний перебіг життя чотирьох приятелів, що забажали здивувати світ чимось надзвичайним а то: вирішили організувати квартет співаків. Але це їм не вдалося. Один з них оженився — другий занявся господарством, — третій наняв шинок і оттак всі їхні ілюзії про створення всесвітнього квартету розвіялися. Франк дуже гарно змалював міщанське середовище й оточення, повне наклепів, інтриг, цікавих ситуацій та старих престарих забобів. Книжка, завдяки гарній мові та тонкому гумору користується успіхом.

* Нова книжка Келермана. Незабаром у Берліні в виданню Фішера має вийти нова книга Бернгарда Келермана — „На перських караванних шляхах“.

Чехія. СШПА та СРСР — Характерна проблема. — Це два колоси, на яких звертає увагу цілий світ. Нема людини котра б не слідкувала за напруженням за розвитком цих гігантів. Індрих Кракавський, що зібрав свої враження про СРСР в книжці „Психологія більшовизму“ видав також книжку: „Америка та ми“. Автор тої думки, що властиво треба чекати скоріше Європі небезпеки не від СРСР, а від СШПА. Автор доказує, що Європі грозить американська експансія. Треба шось думати та робити, аби не бути Європі в кабальній залежності від американського капіталу.

Письменник Йозеф Копта з приводу своєї поїздки до СРСР, яко член делегації „Ліги господарського і культурного зближення з СРСР“ — видав зібрання своїх фелетонів — „Дорога до Москви“, де вже досить

прихильно, як на колишнього легіонера дрібнобуржуазного письменника переповідає свої враження.

Заслугує на увагу останній роман Кареля Нового „Samota Kresin“ — це роман із життя сільського пролетаріату. Карель Новий — є відомий та видатний чеський імпресіоніст і своїми сюжетами наближається до Стефаніка. Цей селянський роман цікавий є тим, що в ньому вперше зафіксовано в чеській літературі процес розшарування села, в яким яскраво виступають економічні противенства поміж куркулями та наймити. В „Samoti Kresin“ К. Новий малює бідолошний стан сільської бідноти, яка дуже різниться від міського пролетаріату. Лише тоді набуває собі ціни, коли переходить до міста та стає там робітником на фабриці.

Еспанія. Найцікавіші письменники еспанської молоді літературної генерації Torre, Huidobra, Borge.

Відомий еспанський письменник Кансіно-Ассен розказує, як одного дня до нього з'явився молодий хлопець з пачкою своїх творів, друкованих по різних провінційальних журналах і просив його прийняти своїм учнем. Тепер цей учень переріс свого вчителя. Це є Торре, автор ультраістичного маніфесту „Вертикаль“. Мета „Вертикалю“ — реформувати еспанську літературу і прищепити їй модерні основи кубізму, сюрреалізму. Торре нав'язав звязки з всіма модерними мистцями Франції, Америки та Англії. Багато переклав з чужої модерної літератури. Головною працею його являється: „Література європейського авангарду“, де спиняється Торре над модерними течіями в літературі, як то: кубізмом, еспанським ультраізмом, дадаізмом, неодадаізмом, сюрреалізмом та італійським футуризмом. Збірник віршів Торре „Геліцес“ — є це поезія цікава віршами без мелодії, без музики риму.

Другим представником молоді літературної генерації являється Huidobro, що приїхав з чилійською легатцією до Парижу й знайомився з французькими кубістами. Модерний кубізм Гуїдобро прищеплює еспанській літературі. Найкращими збірниками його поезії являються: „Вежа Ейфеля“, „Галалі“, „Поема Артірос“, — якими він значно вплинув на поетів південної Америки, штовхнув їх та поставив на нові шляхи в літературі.

Третім визначним поетом еспанської нової генерації є Жорж л'юї-Борже. Він походить з Швейцарії, але все своє життя провів в Аргентині, в Буенос-Айрес. В 1923 р. видав збірку поезій: „Fervor de Buenos-Aires“ — в яких оспівує Вавилон Південної Америки-Буенос-Айрес. Подібно до того, як римлянин ішовши біля ліса шепотів „nupien inpest“ — так і Борже відчуває таємничий дух у величезних будівлях, вулицях та площах свого міста. Остання його книжка поезії є „Luna de enfente“, — тут він зблудив із шляху кубізму й футуризму і впадає в містицизм.

✱ **Еспанський „Літературний Альманах“.** „Літературний Альманах“ на 1928 рік вмістив статтю Луїса Аракістайна — „Мистецтво і історія“. В ній автор доводить, що мистецтво по суті своїй колективістичне і тільки в епоху занепаду мистецтво стає індивідуалістичним. В епоху історичного розквіту мистецтво революціонізується і колективізується. Таку епоху переживає тепер СРСР та Мексика.

В цих країнах відроджується тепер колективістичне мистецтво. Як на представника мексиканського революційного мистецтва, автор вказує на художника Рівера, що відродив у Мексиці мистецтво стінного малювання.

✱ **Виставка книги в Іспанії.** В Мадриді відкрилася виставка книги. Ввесь травневий номер еспанської „Літературної газети“ цілком присвячено цій виставці і зв'язаним з нею питанням.

✱ **Франція.** Новий журнал Анрі Барбюса. Одержано проспект нового літературно-художнього, наукового й громадського-журналу-газети Анрі Барбюса „Монд“ („Світ“), що почав виходити в Парижі з 5-го травня.

„Монд“ виходитиме що-тижня на 12 сторінок з ілюстраціями й широко висвітлюватиме всі справи письменства, мистецтва й громадського життя.

Серед головних співробітників „Монду“ — найвидатніші представники французької й світової літератури, критики, громадські діячі тощо. Із українських критиків знаходимо в проспекті т.т. Я. Савченка й Ф. Якубовського і инш.

✱ **Книга про Олександра Дюма-батька.** Вийшла нова книга Люкаса Дюбертона про Олександра Дюма-батька у виданні Галімара в Парижі. Книгу написано на підставі перевірених документів.

✱ **Андре Левінсон — „Письменники наших дней“.** У Парижі нещодавно вийшла книга Андре Левінсона „Письменники наших дней“. Книга містить у собі критичний огляд західно-європейських письменників наших днів: Томаса Мана, Ернста Толера і ин.

✱ **П'єр Бенуа** написав нового роману „Аксель“.

✱ **Книга про Оскара Вайльда.** В перекладі на французьку вийшла книга Франка Гарріса про англійського романіста і критика Оскара Вайльда під назвою: „Трагічна історія Оскара Вайльда“.

✱ **Новий роман Рамон Гомеца де ля Серна.** У Парижі вийшов новий роман еспанського сучасного письменника Рамона Гомеца де ля Серни під назвою „Колесо“.

Французька критика відзначає його роман як надзвичайно оригінальний, насичений багатою фантазією твір.

✱ **Новий роман Жоржа Дюамеля.** Друкується новий роман Жоржа Дюамеля „Роза ночі“.

✱ **Бельгія.** Нова група поетів і письменників у Бельгії. Кілька селянських поетів і письменників виділилися в окрему групу — „Хліб“. Ця нова група вже влаштувала низку літературних вечірок, присвячених селянським поетам усього світу і в першу чергу СРСР. Вечірки мали великий успіх.

✱ **Бельгійський щотижневий критичний журнал.** У Брюсселі виходить щотижневий журнал „La Nervie“.

За завдання цей журнал ставить собі критичний огляд нової бельгійської та чужоземної літератур. В цьому журналі друкуватиметься огляд праці Українського Державного театру „Березіль“.

✱ — **Відгуки на ювілей Ібсена.** „Die Literatur“ наводить список статтів, уміщених в німецькій періодичній пресі з приводу столітніх роковин з дня народження Генрика Ібсена. Більша частина статтів дає широку характеристику творчості і життя Ібсена. Це статті: Вернер Шейдель — „Генрик Ібсен“ (Die Lit. Welt, IV, 11, Berlin), Гільтгард Фільгабер — „Генрик Ібсен“ (Sozial Monatshefte, XXXIV, 3, Berlin), А. фон Вінтерфельд — „Генрик Ібсен“ (Reclam Universum, XLIV, 25, Lpz.), Стефан Гросман — „Століття Ібсена“ (Das Tagebuch, IX, 11, Berlin), Г. Кейм — „Що важить для нас Ібсен?“ (Deutsche Rundschau, LIV, 6, Berlin).

Решта статтів висвітлює творчість Ібсена з різних боків. Жінчині у Ібсена присвячено статті:

Елізи Дозенгеймер — „Що дав Ібсен жінчині?“ (Die neue Generation XXIV, 3, Berlin.) і Луїзи Дюмон — „Женські образи у Ібсена“ (Preusz Jahrb. CCXI, 3, Berlin).

Театрові Ібсена присвячена стаття В. Айзенталя — „Боротьба Ібсена за сцену“ (Die Kultur, VI, 3, Wien).

Крім цього ще слід назвати дві спеціальні статті про Ібсена: Курт Эберляйн — „Пер Гюнт“ (Kunstart XLI, 6, München). Йохен Клеппер — „Щастя і мвка поетичної творчості“ (Die Bergstadt, XVI, 6.)

✱ **Боротьба між двома течіями в італійській літературі.** Літературна полеміка, що виникла в Італії між двома літературними течіями „Stracitta“ і „Strapaese“ набрала характеру боротьби.

„Stracitta“ — репрезентує Масімо Бонтемпелі, що видає у Римі французькою мовою „Альманах 900“. Він обстоює потребу відкинути геть в італійській літературі психологізм, ліризм, натуралізм та сентименталізм, та запровадити героїчну фабулу наших днів.

Другу течію „Strapaese“ репрезентує фашистський письменник Курціо Малапарте. Він закликає письменників „Stracitta“ те, що вони жив'яться французькою, німецькою та англійською мізерією. Малапарте закликає письменників до старих традицій італійської поезії.

Суспільство реагує на цю боротьбу мляво. І поки точиться боротьба між цими літературними течіями читає все більш і більш

одходить од авторів цих течій і захоплюється чужими письменниками.

Тепер італійського читача найбільше цікавлять і захоплюють описи подорожів до східних країн.

* Авторське право в Туреччині. Турецький уряд вирішив приєднатися до міжнародної конвенції про авторське право. Конвенція набуде сили після того, як меджлис прийме відповідний закон. Як відомо, турецька делегація у Лондоні вже зробила зауваження про переклади. Туреччина зможе перекладати чужоземні твори без дозволу автора. Малюнки, статуї, музичні твори відобразитимуться з дозволу автора, згідно конвенції. Туреччина за півтора року матиме право анулювати конвенцію. При діянні конвенції Туреччина може складати сепаратні умови.

* Ювілей Франсуа Вольтера. 30 травня весь світ вшанував стоп'ятидесяти-

річний ювілей з дня смерті великого французького письменника Франсуа Вольтера.

* Смерть Франсуа Кюреля. Помер в Парижі Francois de Curel, відомий французький драматург, член Академії. Найкращим його твором вважають „La Nouvelle Idole“ (Новий идол). Кюреля називають французьким Ібсеном.

* Смерть чеського письменника Тесноглідека. В січні ц. р. заподівав собі смерть відомий чеський письменник Тесноглідек. Він відомий був своєю тонкою лірикою та гумористичними романами.

* Смерть Карла Бляйтроя. У Локкарно помер відомий письменник і критик К. Бляйтрой (K. Bleibtreu). Він належав до передових бойців натуралізму. Найбільшою популярністю користуються такі його твори: „Революція в літературі“, „Dies irae“, „Погане товариство“.

ХРОНИКА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

* Об'ява в справі конкурсу на проект пам'ятника Т. Г. Шевченка. Наркомос повідомляє громадян, які брали участь в конкурсі на проект пам'ятника Т. Г. Шевченкові, за оголошенням НКО УСРР з 29/VII — 1927 р., що всі непридані Наркомосі проекти пам'ятника Т. Шевченка, що були на конкурсній виставці в помешканні Музею Українського Мистецтва (Харків, вул. В. Академії, ч. 6 — 8), нині НКО повертає авторам на протязі місяця з дня цієї об'яви.

Після скінчення цього терміну решта проектів, що не заберуть автори, переходять в розпорядження НКО.

* Виставка графіки у Києві. У Києві має відбутись в найближчому часі виставка графіки. Надійшли вже експонати з Арменії, Грузії та від асоціації митців Білорусі.

В організації виставки братиме участь представник НКО тов. Вольський.

* Всесоюзна виставка графіки. Центральний Будинок Преси й Асоціація Графіків у Москві влаштовують в осени цього року Всесоюзну виставку графіки. До участі в цій виставці запрошено графічну секцію АРМУ, яка має надіслати туди по-над 200 експонатів.

* Виставка художньої творчости в Бердичіві. На Бердичівщині досить розвинені такі галузі кустарного виробництва: килимарство, що в історичному минулому свого розвитку ув'язується з деякими виробничими школами Італії: плетіння мережева, плетіння з рогами та лози, виробництво гнutoї меблі і т. инш.

Щоб виявити стан та досконалення в галузі народної мистецької творчости за радянських часів та щоб стимулювати дальший успішний розвиток художньої творчости та народного кустарного виробництва, Бердичівський державний музей організовує в червні м. ц. р. виставку художньої творчости.

* Загибель малюнків художника Сар'яна. На пароплаві, що йшов із Марселя до Батума, од пожежі загинуло 37 малюнків народного художника Вірменії Мартироса Сар'яна, котрі він намалював за час перебування в Парижі і в свій час подавав там на виставку. Найцікавіші: „Вірменка“, „Східні квіти“, „Квіти“, „Сільська вулиця“, „Перське село“, „Лорійський яр“ і де-кільки портретів.

* Виставка картин Альбрехта Дюрера. 6-го квітня ц. р. з нагоди 400-ліття з дня смерті славного німецького художника Дюрера на його батьківщині в Нюрнберзі відкрито виставку його картин.

Крім того виходить невелика біографія Дюрера і характеристика його творчости, написані Готардом Зедлікою (Gothard Zedlicka).

* Нова німецька література з мистецтва. Еміль Утіцв „Die Literatur“ (Mai, 8) подає велику бібліографію найновішої німецької літератури з мистецтва. Найвизначніші праці з загальної історії та теорії мистецтв такі:

В. Піндер. — Проблема генерації в історії європейського мистецтва. Берлін, 1926.

Ф. Шталь. — „Шлях до мистецтва“. Берлін, 1927.

К. Шефлер. — „Історія європейського малярства від імпресіонізму до наших днів. Історія європейських пластичних мистецтв 19 і 20 століть. Берлін. [1927].

Г. Е. Вальдман. — „Мистецтво реалізму та імпресіонізму в 19-му столітті“. Берлін. 1927.

В. Кандинський. — „Punkt und Linie zu Fläche“. Мюнхен.

З монографії слід відзначити:

Г. Вольф. — „Беклін у житті та творчості“. Мюнхен, 1927.

Г. Герман. — „Голяндія, Рембрандт і Амстердам“. Берлін, 1926.

Т. Рофлер.— „Фердинанд Годлер“. Ляйпціг, 1927.

Г. Шварценські.— „Ніколо Пізано, майстер пластики“. Франкфурт н/М. 1926.

М. Вазер.— „Шляхи до Годлера“. Ляйпціг, 1927.

Марго Ріс.— „Художник Адольф Дітріх“. Берлін, 1927.

А. Гаупт.— „Історія Ренесансу в Іспанії і Португалії“. Штутгарт, 1927.

* Постійна архітектурна виставка в Берліні. Берлін готується до постійної архітектурної виставки, відкриття якої має відбутися 1930 року. На виставці буде представлено все, що зроблено в Німеччині в царині архітектури протягом останнього 10-ліття.

* Роман Ван-Оффеля „Тайна Рубенса“. Незабаром має вийти в перекладі на російську мову роман Ван-Оффеля „Тайна Рубенса“. Видає „ГИЗ“ РСФРР.

В романі оповідається про батьків славетного художника, їх участь у боротьбі Нідерландів проти Іспанії, життя і творчість самого Рубенса.

* „Фото для всіх“. Актив Харківських фото-аматорів і фото-робітників минулого ще року порушив справу видання масового фото-журналу.

Принципово справа була тоді ж розв'язана, але практично перейшли до видання журналу аж тепер, коли за це взялася робітнича газета „Пролетар“, за підтримкою зацікавлених радянських і громадських організацій і в першу чергу Наркомосвіти та ХФТ.

Журнал виходитиме починаючи з червня цього року, що-місяця — розміром поки — що на два друковані аркуші з численними ілюстраціями. „Фото для Всіх“ розрахований на задоволення інтересів та запитів масового фото-аматора, — фото-кореспондента та фото-робітника — провадитиме роботу на основі діяльного зв'язку з читачем — індивідуальним та колективним, об'єднаним у фото-гуртки.

Редакція розпочала вже збирання матеріалів літературних та ілюстративних і провадить переговори в справі організації редакційних представництв у Києві та Одесі — двох найбільших після Харкова осередках української фотографії. Дбаючи за як найповніше освітлення українського фото-життя, — редакція закликає всі українські фото організації, гуртки та й окремих фото-аматорів не відкладаючи зв'язатися з нею, подаючи відомості про місцеве фото-життя та місцеві потреби.

Докладні відомості про стан виходу першого номеру журналу, з умовами передплати та поширення вміщені будуть на сторінках робітничої газети „Пролетар“.

ТЕАТР, КІНО Й МУЗИКА

* Держтеатр „Березіль“ у наступному сезоні. 6-го травня Держтеатр „Березіль“ закінчив свій зимовий сезон у Харкові. З 1 липня театр почав підготовчу роботу до наступного сезону. Як і торік ця робота відбувається в Одесі. Зимовий сезон в Харкові театр почне не пізніше 1 жовтня.

Протягом року театр покаже 7 — 8 нових постановок, звичайно, коли будуть для цього сприятливі умови. В Одесі режисер Л. Курбас закінчить постановку п'єси німецького автора почату ще торік. Режисер Тягно поставить музкомедію за власним сценарієм з повісті Вотеля „Я зав'язаний буржуа“. Режисер Бортник закінчить постановку п'єси „Змова Фієско в Генуї“, що вже майже готова. Театр виготує також нову п'єсу Дніпровського, автора п'єс „Яблуневий полон“ та „Любов і дим“, написану на тему про Шахтинську змову. На Жовтневі свята театр виставить новий Жовтневий огляд-рев'ю. Не виключена можливість постановки інсценізації відомого сатиричного роману чеського письменника Ярослава Гашека „Пригоди бравого воєнки Швейга“. Як відомо, ця інсценізація з великим успіхом іде в театрі Піскатора в Німеччині. Крім того, театр замовив низку п'єс українським драматургам і коли вони будуть готові, поставити їх.

В театрі крім художника Мелера, працюватимуть нові для Харкова художники Шифрін та Ніна Ганке. Режисерський склад залишається без змін і можливо лише, що до театру вступить старий Березилець

режисер Фавст Лопатинський та дебутовуватиме режисер Дубовик.

Акторський склад можливо дуже зміниться коли в Харкові відкриється український театр сатири й музкомедії, що буде фактично філією Березоля. Цей театр обслуговуватиметься акторами й режисурою Березоля і, очевидно, доведеться тоді брати до театру кількох нових акторів. Що до цього, театр має великий вибір і йому пропонують свої послуги багато акторів. В усякому разі театр української сатири і комедії буде в Харкові і театр Березіль має відограти в ньому не останню роль.

Вже рік при театрі існує студія, де вчиться понад 30 чол. Перший рік роботи дав блискучі наслідки. Зважаючи на значні успіхи роботи студії Березоля, виникла думка реорганізувати її в театральний Вуз.

Театр не зупиняється на цьому і вже з наступного року збільшує кількість учнів в студії, намітивши довести її до 100 чол. Між иншим 30 чол. до студії дає Комсомол. З них буде організовано театр робітничої молоді, що відразу ж почне практичну роботу і вже на весну наступного року дасть свою першу виставку.

Загалом, наступний сезон в театрі Березиль обіцяє бути дуже цікавим і далеко інтереснішим, ніж сезон цього року.

* Державний єврейський театр БСРР на Україні. З 15 травня державний єврейський театр БСРР почав свої гастролі на Україні — в м. Києві з 15 травня,

Харкові з 6 червня і в Одесі з 19 червня. Держвтеатр БСРР існує, як театр, лише два роки. За цей, порівнюючи невеличкий, строк театр утворив художній революційний репертуар. Цьому допомагало те, що театр складено із згуртованого й культурного колективу, який чотири роки виховувався в Москві за проводом М. Ф. Рафальського і видатних московських режисерів-педагогів, як Дикий, Сохновський і инш. Важливо й те, що весь колектив цілковито усвідомив свої завдання. Ось саме це дає можливість поєднати всю роботу театру з вимогами радянської суспільності. Держвтеатр БСРР кладе в основу своєї роботи елементи соціального значіння.

В репертуарі такі п'єси: „Ботвін“ — А. Вевюрки, „Гірш-Лекерт“ А. Кушнірова, „Овеча криниця“ Лопе-де-Вега в переробці А. Кушнірова, „Нащадки“ — Головчинера, „Свято в Кастрілівці“ за Шолом-Алейхемом в інсценізації І. Добрушина і І. Харика. Крім того, є ще в репертуарі „Скупий“ Мольєра, „Шейлок“ Шекспіра і ин. Цей репертуар дав можливість держвтеатрові БСРР стати популярним серед широких мас Білорусі і він для них нині є неодмінна потреба. Отже цей театр приїхав на Україну, маючи вже значний досвід культурного обслуговування широких робітничих мас.

* Гастролі Китайського театру в СРСР. До Москви прибув китайський театр, запрошений на гастролі до СРСР. Китайський театр показує стару історичну трагедію — „Кун-Чен-Ді“ (Боротьба за владу) і сучасну п'єсу з життя хунхузів — „Те-Кун-Ді“.

П'єсу — „Кун-Чен-Ді“ написав 2000 років тому китайський класик Джо-Ге-Ланом. П'єсу ставлять в супроводі оркестри китайських народних струментів, співів.

„Те-Кун-Ді“ — сучасна п'єса, що малює боротьбу і побут китайського народу.

Театр має познайомити радянського глядача з усіма видами китайського сценічного мистецтва. Трупа в своєму складі має 35 артистів. По закінченні гастролів у Москві театр зробить турне по СРСР.

* Експорт картин ВУФКУ. ВУФКУ продало закордон 8 картин свого виробу до 10 різних країн. З цих картин „Два дні“ і „Звенигора“ продано до Голандії, Бельгії, Латвії, Аргентини, Мексики, Канади, Англії, Туреччини, Греції та Сполучених Штатів.

Крім того „одержано замовлення також для Європи на картини „Наговір“, „У павутинні“, „Василина“, „Сорочинський ярмарок“ та „Черевички“.

Одержало ВУФКУ пропозицію надіслати картини свого виробу для прокату також із Манчжурії, Китаю, Японії і країн Далекого Сходу.

* Організація видавництва „Кіно-друк“. Зважаючи на те, що акційне товариство „Театр-кіно-печать“, правління якого міститься в Москві, слабо обслуговує українську кінематографію, ВУФКУ здійснює питання про організацію на Україні окремого видавництва „Кіно-друк“ на зразок „Театра

кіно-печати“. „Кіно-друк“ має задовольняти національні й культурні потреби української кінематографії та обслуговувати українське населення не тільки України, але й на території всього Союзу.

* Білоруське кіно. Щоб зміцнити Білдержкіно утворено десятитисячний фонд для оплати кіно-сценаріїв із життя Білорусі. Утворено також кілька стипендій для підготовки режисерів білорусів.

* Кіно в Башкирії. Кінофікація Башкирії доведена до 75 кіно-установок. З них сільських — 47: по 3 на волость. Місцева Наркомосвіта заводить обов'язкове відрахування відсотків з прибутків комерційних кіно-театрів.

* На допомогу школі. Сільсько-господарський музей у Ленінграді організував систематичні щотижневі кіно-лекції для учнів трудових шкіл.

* Думка в Харкові. 16 та 17 травня „Думка“ дала два громадських концерти в столиці. В першому концерті було виконано ораторію Гайдна „Чотири пори року“.

Крім того „Думка“ зробила декілька виступів у спілкових клубах та будинках учених і літератури.

Вражіння від концертів було надзвичайно сильне, про що свідчили рецензії у всій столичній періодичній пресі.

* Робітники Донбасу вітають приїзд української опери. Наркомос одержав телеграму з Алчевської: „Спілка гірників Бriansької копальні дякує за останні виступи харківської акад. опери і вважає їх за перший крок наближення опери до робітництва Донеччини“.

* Композитор Вериківський — в журі конкурсу ім. Шуберта. До Шубертовського конкурсного журі замість І. Прибіка, що захворів, НКО призначив представником від України композитора Вериківського. Склад Шубертовського конкурсного журі зараз такий: А. Глазунов, М. Штейнберг, Р. Глієр, Н. Мисковський і М. Вериківський.

* Нова українська опера. Композитор Б. Яновський написав нову українську оперу „Самійло Кішка“. Цими днями композитор демонстрував перший акт нової опери.

* Театральне життя в Берліні. Берлін має понад 35 театрів, що за 1927-й рік дали більш як 10.000 спектаклів. Одна третина усіх спектаклів припадає на німецьких драматургів. Серед чужоземних перше місце забирають драматурги Франції. Частіш од усіх ставлено п'єси Бернарда Шоу (261 спектакль), за ним п'єси Бурде (Франція) і особливо його п'єсу „Gefangene“ (йшла 150 разів). На третьому місці — угорський драматург Мольнар (150 спектаклів) і майже нарівні з ним Гергарт Гаунтман. П'єси скандинавських і російських драматургів ставлено менше.

З опер найчастіше йшли, як і раніш Вагнер, за ним Верді і Пуччіні.

* Окрфілія Музичного Т-ва в Кременчузі. В зв'язку з переведенням різних свят та кампанії "Дня Музики" в січні місяці, такий в Кременчуці переведено лише 23-го квітня, в якому брали участь: Окружна Капела ім. Лисенка за керуванням В. П. Гоца, Кобзарський гурток за керуванням Чернишова К. І., педагоги музичної профшколи, шкільний дитячий хор 2-ї трудової школи за керуванням Роменського А. І.

В цей день музично-громадські заклади м. Кременчука показали суспільству свої досягнення здобуті протягом року.

* Перший жіночий укр. вокальний художній квартет. Проїздом до Кременчука завітав Перший жіночий квартет в складі: т. т. Наливайко, Есіпової, Бажитневої, Полунової та Зубкова — акомпаніатор — і влаштував декілька виступів в Миському театрі, і в робітничих клубах.

Виступи ці змінили упереджене ставлення до української художньої культури. Народні пісні в оранжеровці композиторів стали тепер для них уже не банальними, а високо-художніми творами. Вдалий добір репертуару дав змогу познайомитися з творами кращих українських композиторів, що можна вважати найкращим засобом популяризації української музичної культури серед трудящих мас.

Отже, обмежити значіння квартету лише популяризацією української музики було б замало.

* 10 річний ювілей Кременчуцької капели ім. Лисенка. 6 травня ц. р. відбулось урочисте засідання та концерт присвячений 10 річчю існуванню Капели ім. Лисенка, в якому брали участь представники партійних, професійних та громадських організацій.

В звітній доповіді за 10 років діяльності Капели — інспектор Політосвіти т. Лимар з'ясував історію організації хору з 1918 р. за ініціативою робітників Освіти: Сапсає, Коротя та Шербини й поступовий розвиток Хору-Капели і всі ті труднощі, які капелі траплялись на шляху її розвитку й практичної роботи.

На сьогоднішній день Капела перевела організованим шляхом 202 концерта, якими охопила 131000 слухачів.

З привітанням виступали представники: Окрпаркому, Робмису та Музшколи, Окрфілії Музт-ва, Кобзарського гуртка та 2трудошколи.

Помимо того зачитано одержані привітання від Академії Наук, редакції "Радянське Село", Першої Державної Капели "Думки", Окркапел: Полтавської, Херсонської, Роменської, Тульчинської, Глобинського Хоргуртка, від колишніх членів Капели і инш.

За корисну 10 річну працю капели від імени Окружної Інспектури Наросвіти піднесено колективу капели срібні жетони.

Після урочистого засідання переведено концерт капели та кобзарського гуртка.

* Культурне життя Полтави. У середині квітня вийшов 1 том Збірника Полт. Держ. Музею, присвячений 35 роковинам існування Музею. Збірник містить у собі: Історію Музею, Опис колекцій та статті з природи Полтавщини, хроніку.

7 травня відсвяткував 25 річний ювілей своєї диригентської та педагогічної діяльності А. Г. Єрофіїв. Святкування пройшло урочисто. У симфонічному оркестрі, що ним керував ювілянт, узяти участь, крім учнів Музтехнікума, музичні сили, які нарочито прибули з інших міст, щоб ушанувати ювілянта.

А. Г. Єрофіїв походить з робітничої родини. Почав музичну освіту за допомогою місцевих музичних діячів в Н. Новгороді в Муз. школі, далі в Москві в консерваторії як стипендіят. 1902 р. почав свою педагогічну діяльність і продовжує в Полтаві й по сей день. Має звання героя праці.

* "Наше Слово". На початку травня вийшло вже 4 число журналу, що на нього спомоглася Полтава. Журнал-місячник, виходить як платний додаток до газети "Більшовик Полтавщини". Містить ілюстрації з життя Полтавщини та літературно-художній матеріал місцевих авторів, популярно-наукові та політичні статті. Зле відбивається на змістові журналу брак більш-менш кваліфікованих письменницьких сил у Полтаві.

13 травня відкрилася виставка картин упорядкована Полтавською філією АХЧУ. Беруть участь у ній 21 експонент, що виставили до 250 зразків малярства (олія, аквареля і пастель), графіки та фото. Крім членів АХЧУ, беруть участь художники та фотографи не члени об'єднання. Є експонати надіслані з інших міст, напр., відомого художника Михайлова.

На виставці переважає пейзаж. Є портрет і натюр-морт. Графіки не багато. Фото дає зразки портрету й пейзажа (цікаві спроби бром-ойлю).

До виставки видано каталог-провідник, де в передмові коротко накреслено стан виставочної справи за наших часів.

Лекційне Бюро, що було організоване при ОРПС в лютому місяці, встигло розгорнути значну роботу, постачаючи до робітничих клубів кваліфіковані лекторські сили. На літній час організується виїзна лекторська група для обслуговування села. Участь беруть лектори місцевих ВУЗ'ів, парті і проф-робітники.

Екскурсії. На літній час правління профспілок намітило для своїх членів низку маршрутів по Полтавщині з метою вивчення краю. Маршрути захоплюють пункти цікаві своєю природою, економікою тощо.

"Бібліотека — вдома", що її організувала Центральна Наукова Бібліотека, досить успішно функціонує. За невисоку плату, записавшись до тої бібліотеки, можна мати бажані новинки, не витрачаючи часу на ходіння тощо. Книжки розносять спеціальні книгоноші.